

Oppgave 1 (25 % - 60 minutter)

Alle beløp i denne oppgaven er i hele 1000 kroner.

I tilknytning til årsavslutningen for et selskap foreligger foreløpig saldobalanse. Med utgangspunkt i den foreløpige saldobalansen skal du fullføre årsavslutningen som angitt i a) og b) nedenfor.

Foreløpig saldobalanse følger vedlagt. Bruk vedlegg 1 ved løsning av oppgaven. Husk: Du skal fylle ut to eksemplarer. Dersom du ønsker en kopi selv må du fylle ut tre eksemplarer. Påfør kandidatnummer.

I denne oppgaven skal du se bort fra merverdiavgift.

Du skal bokføre opplysningene 1-5 nedenfor før du avslutter regnskapet:

- 1 Kundefordringer gjelder en leietaker som gikk konkurs 27.12. i år. Hele beløpet anses som tapt.
- 2 Det er utfakturert husleie for 50, som ennå ikke er bokført i regnskapet.
- 3 Påløpt, ikke betalt rente på pantelånet er 100.
- 4 Aksjonærene har innbetalt ekstra aksjekapital med 200. Beløpet ble umiddelbart benyttet til å nedbetale på pantelånet.
- 5 I juli i år ble det betalt og bokført forsikringsutgifter på 40, som gjelder perioden fra 1. juli til og med februar neste år.

Hele resultatet overføres til annen egenkapital.

Spørsmål:

- a) Ta utgangspunkt i den foreløpige saldobalansen, som følger vedlagt (vedlegg 1). Bokfør tilleggsopplysningene som er gitt over, og utarbeid resultatregnskap og balanse 31.12.

Bruk vedlegg 1 når du skal løse denne oppgaven. Du skal fylle ut to eksemplarer. Dersom du ønsker en kopi selv må du fylle ut tre eksemplarer. Påfør kandidatnummer.

- b) Sett opp resultatregnskap og balanse i henhold til regnskapsloven § 6-1 og § 6-2 (utdrag fra regnskapsloven følger vedlagt – vedlegg 2).

Oppgave 2 (20 % - 48 minutter)

Ved avslutningen av regnskapet (casen) fikk du følgende opplysninger om varige driftsmidler:

	Biler	Inventar	Kontor- maskiner
Kostpris 1.1.18 (opprinnelig verdi)	600 000	180 000	160 000
Samlede av- og nedskrivninger per 1.1.18	250 000	60 000	75 000
Anskaffelser før desember 2018	240 000		
Foreløpig saldobalanse	590 000	120 000	85 000
Avskrivningsprosent p.a.	15	10	25

I tillegg fikk du følgende opplysninger:

Avskrivningene regnes i prosent av kostpris (anskaffelsesverdi).

I slutten av september ble det solgt en bil for kr 47 500. Det er ikke merverdiavgift på brukte biler. Denne bilen hadde en opprinnelig anskaffelsesverdi på kr 200 000 og var 1.1.2018 avskrevet med i alt kr 145 000. Det ble samtidig anskaffet en ny bil for kr 240 000. Se oppstilling ovenfor.

30.11.18 ble det anskaffet nytt datautstyr til kr 36 000 eks. mva. (ikke med i taloppstillingen ovenfor).

- a) Vis ved beregning hvordan du kom fram til at sum avskrivninger for varige driftsmidler er kr 150 250.
- b) Den nye bilen anskaffes samtidig med salg av gammel bil, altså i slutten av april. Ellers er opplysningene om bilene de samme. Hvilken virkning vil endringen av salgstidspunkt og salgssum på bil få på driftsresultatet? Beregning skal vises.

Oppgave 3 (25 % - 60 minutter)

Se vedlegg 3 a) til oppgave.

Du får følgende opplysninger om et utvalg av nøkkeltall knyttet til likviditeten for årene:

	2018	2017
Kredittid kunder	17	19
Kredittid leverandører	23	23
Lagringstid	39	41

Du skal gi en vurdering av likviditeten per 31.12.2018 og utviklingen det siste året. Du må selv beregne flere nøkkeltall for å kunne vurdere likviditeten. Du skal vise de beregningene som du foretar, men du skal ikke vise beregningene av de oppgitte kreditt- og lagringstider.

Formelark vedlegg 3 b) følger også vedlagt.

Oppgave 4 (20 % - 48 minutter)

Sett opp kontantstrømmene (linje 1,3 og 4) for de operasjonelle aktivitetene etter den direkte metoden for regnskapet som følger av vedlegg 4. Vis beregninger.

Husk: Bruk vedlegg 4 når du skal løse denne oppgaven. Du skal fylle ut to eksemplarer. Dersom du ønsker en kopi selv må du fylle ut tre eksemplarer. Påfør kandidatnummer.

Oppgave 5 (10 % - 24 minutter)

Flervalgspørsmål:

Tilleggsinformasjon når du besvarer denne oppgaven:

- Det er kun ett riktig svaralternativ på hvert spørsmål. Siden alle spørsmål har lik vekt, kan det være en fordel å besvare de enkleste spørsmålene først. Husk å krysse av for svaralternativ E dersom du ikke velger et av de andre svaralternativene.
- Riktig svar gir 3 poeng, galt svar gir -1 og svaralternativ E (ubesvart) gir 0 poeng. Siden galt svar gir -1 poeng, anbefales det ikke å gjette på riktig svaralternativ, men heller benytte svaralternativ E.
- På svararket som du skal innlevere skriver du kun eksempelvis: Oppgave 5 a) Svar E.

a) Bergen bluesfestival er organisert som et AS. Pr. 31.12.2017 hadde selskapet utestående fordringer pålydende kr 200 000. Selskapet avsatte 5 % til forventede tap. I 2018 hadde en av selskapets kunder gått konkurs og bedriften tapte sin fordring på kr 25 000 på denne kunden. Videre har bedriften fått innbetalt 25 % av en fordring på kr 40 000 som ble ansett tapt og kostnadsført i 2017. Utestående fordringer pr. 31.12.2018 er pålydende kr 400 000. Bedriften mener at det er nødvendig å avsette 10 % til forventet tap. Hva blir årets tap på fordringer i resultatregnskapet for 2018?

- (A) kr 40 000
- (B) kr 50 000
- (C) kr 45 000
- (D) kr 55 000
- (E) Jeg velger å la spørsmålet være ubesvart.

b) Bedriften CS AS har pr. 31.12. 2018 en saldo på kontoen for leverandørgjeld på kr 400 000 før følgende opplysning: Bedriften betaler inn et forskudd til en av sine leverandører for et vareparti, som bedriften først vil motta i mars 2019. Beløpet er på kr 225 000. Hvilken betydning får nevnte forhold for balansestørrelsen pr. 31.12.2018?

- (A) Leverandørgjelden skal føres opp i balansen med kr 625 000.
- (B) Leverandørgjelden skal føres opp i balansen med kr 400 000.
- (C) Leverandørgjelden skal føres opp i balansen med kr 175 000.
- (D) Leverandørgjelden skal føres opp i balansen med kr 225 000.
- (E) Jeg velger å la spørsmålet være ubesvart.

c) Driftsresultatet er det samme som

- (A) Periodens overskudd før skatt.
- (B) Periodens overskudd etter skatt.
- (C) Resultat før finanskostnader og finansinntekter.
- (D) Resultat før ekstraordinære poster.
- (E) Jeg velger å la spørsmålet være ubesvart.

d) Hvis gjelden reduseres mens eiendelene øker, så impliserer dette:

- (A) Egenkapitalen vil synke.
- (B) Eiendeler og egenkapital vil synke.
- (C) Egenkapitalen vil øke.
- (D) Ingen av alternativene ovenfor.
- (E) Jeg velger å la spørsmålet være ubesvart

Vedlegg 1

7790 Andre driftskostnader	136									
7830 Tap på fordringer										
8140 Rentekostnader	205									
8960 Overført annen egenkapital										
Saldobalanse	7 712	7 712								

§ 6-1. Resultatregnskap etter art

Resultatregnskapet etter art skal ha følgende oppstillingsplan:

1. Salgsinntekt
2. Annen driftsinntekt
3. Endring i beholdning av varer under tilvirkning og ferdig tilvirkede varer
4. Endring i beholdning av egentilvirkede anleggsmidler
5. Varekostnad
6. Lønnskostnad
7. Avskrivning på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler
8. Nedskrivning av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler
9. Annen driftskostnad

10. Driftsresultat

11. Inntekt på investering i datterselskap og tilknyttet selskap
12. Inntekt på andre investeringer
13. Renteinntekt fra foretak i samme konsern
14. Annen finansinntekt
15. Verdiendring av finansielle instrumenter vurdert til virkelig verdi
16. Nedskrivning av finansielle eiendeler
17. Rentekostnad til foretak i samme konsern
18. Annen finanskostnad

19. Ordinært resultat før skattekostnad

20. Skattekostnad på ordinært resultat
21. Ordinært resultat
22. Ekstraordinære poster
23. Skattekostnad på ekstraordinære poster

24. Årsresultat

§ 6-2. Balanse

Balansen skal ha følgende oppstillingsplan:

EIENDELER

A. Anleggsmidler

I. Immaterielle eiendeler

1. Forskning og utvikling
2. Konesjoner, patenter, lisenser, varemerker og lignende rettigheter
3. Utsatt skattefordel
4. Goodwill

II. Varige driftsmidler

1. Tomter, bygninger og annen fast eiendom
2. Maskiner og anlegg
3. Skip, rigger, fly og lignende
4. Driftsløsøre, inventar, verktøy, kontormaskiner og lignende

III. Finansielle anleggsmidler

1. Investeringer i datterselskap
2. Investeringer i annet foretak i samme konsern
3. Lån til foretak i samme konsern
4. Investeringer i tilknyttet selskap
5. Lån til tilknyttet selskap og felles kontrollert virksomhet
6. Investeringer i aksjer og andeler

7. Obligasjoner
8. Andre fordringer

B. Omløpsmidler

- I. Varer
- II. Fordringer
 1. Kundefordringer
 2. Andre fordringer
 3. Krav på innbetaling av selskapskapital
- III. Investeringer
 1. Aksjer og andeler i foretak i samme konsern
 2. Markedsbaserte aksjer
 3. Markedsbaserte obligasjoner
 4. Andre markedsbaserte finansielle instrumenter
 5. Andre finansielle instrumenter
- IV. Bankinnskudd, kontanter og lignende

EGENKAPITAL OG GJELD

C. Egenkapital

- I. Innskutt egenkapital
 1. Selskapskapital
 2. Overkurs
 3. Annen innskutt egenkapital
- II. Opptjent egenkapital
 1. Fond
 2. Annen egenkapital

D. Gjeld

- I. Avsetning for forpliktelser
 1. Pensjonsforpliktelser
 2. Utsatt skatt
 3. Andre avsetninger for forpliktelser
- II. Annen langsiktig gjeld
 1. Konvertible lån
 2. Obligasjonslån
 3. Gjeld til kredittinstitusjoner
 4. Øvrig langsiktig gjeld
- III. Kortsiktig gjeld
 1. Konvertible lån
 2. Sertifikatlån
 3. Gjeld til kredittinstitusjoner
 4. Leverandørgjeld
 5. Betalbar skatt
 6. Skyldige offentlige avgifter
 7. Annen kortsiktig gjeld

Vedlegg 3 a)

Sammendrag resultatregnskap	2018		2017	
Salgsinntekter		23 524 800		20 500 000
Gevinst ved salg av bil		15 000		
Varekostnad	17 138 120		14 390 000	
Lønn etc.	5 106 830		4 660 000	
Avskrivninger	150 250		125 000	
Andre kostnader	718 600		675 000	
Sum driftskostnader	23 113 800	23 113 800	19 850 000	19 850 000
Driftsresultat		426 000		650 000
Renteinntekter		15 000		17 500
Andre finansinntekter		3 000		
Rentekostnader	-	10 600	-	13 500
Ordinært resultat før skatt		433 400		654 000
Skattekostnad	-	121 100	-	183 100
Årsoverskudd		312 300		470 900
Avsatt utbytte		100 000		400 000
Overført annen egenkapital		212 300		70 900
		312 300		470 900
Balanse 31.12.		2018	2017	2016
EIENDELER				
Varige driftsmidler				
Biler, inventar etc.		648 250	555 000	600 000
Sum anleggsmidler		648 250	555 000	600 000
Omløpsmidler				
Varebeholdning		1 886 000	1 750 000	1 500 000
Kundefordringer		1 411 500	1 104 700	1 250 000
Andre fordringer		20 000	15 000	
Kortsiktige aksjer		197 000		
Kontanter og bankinnskudd		1 032 915	1 500 600	1 507 600
Sum omløpsmidler		4 547 415	4 370 300	4 257 600
SUM EIENDELER		5 195 665	4 925 300	4 857 600
EGENKAPITAL OG GJELD				
Egenkapital				
Aksjekapital		1 000 000	1 000 000	1 000 000
Annen egenkapital		1 160 800	948 500	877 600
Sum egenkapital		2 160 800	1 948 500	1 877 600
Langsiktig gjeld				
Utsatt skattegjeld		60 000	88 100	100 000
Banklån		210 000	190 000	225 000
Sum langsiktig gjeld		270 000	278 100	325 000

Vedlegg 3 a)

Kortsiktig gjeld

Leverandørgjeld	1 474 250	1 156 000	1 105 000
Betalbar skatt	150 000	195 000	225 000
Skyldige offentlige avgifter 1)	570 615	525 000	500 000
Annen kortsiktig gjeld 2)	570 000	822 700	825 000
Sum kortsiktig gjeld	2 764 865	2 698 700	2 655 000
SUM EGENKAPITAL OG GJELD	5 195 665	4 925 300	4 857 600

	2018	2017	2016
1) Skyldige offentlige avgifter			
Skattetrekk	161 000	145 000	140 000
Skyldig merverdiavgift	239 720	227 100	213 500
Skyldig arbeidsgiveravgift	103 625	93 300	90 000
Påløpt arbeidsgiveravgift på feriepenger	66 270	59 600	56 500
	570 615	525 000	500 000
2) Annen kortsiktig gjeld			
Avsatt utbytte	100 000	400 000	425 000
Påløpt feriepenger	470 000	422 700	400 000
	570 000	822 700	825 000

Nøkkeltall

Arbeidskapital	eller	Omløpsmidler minus kortsiktig gjeld Langsiktig finansiering minus anleggsmidler
Bruttofortjeneste (Avanse)		Differansen mellom salgsinntekter (ekskl. mva) og varekostnaden (vareforbruket). Bruttofortjeneste regnes normalt i prosent av salgsinntekten, mens avansen regnes i prosent av inntakskost (varekostnaden)
Dekningsgrad		$\frac{\text{Totalt dekningsbidrag} \cdot 100}{\text{Driftsinntekter}}$
	eller	$\frac{\text{Dekningsbidrag per enhet} \cdot 100}{\text{Pris per enhet (ekskl. mva)}}$
Dekningspunktomsætning		Se nullpunktomsætning
Egenkapitalprosent		$\frac{\text{Egenkapital} \cdot 100}{\text{Totalkapital}}$
Egenkapitalrentabilitet før skatt		$\frac{\text{Ordinært resultat før skatt} \cdot 100}{\text{Gjennomsnittlig egenkapital}}$
Egenkapitalrentabilitet etter skatt		$\frac{\text{Ordinært resultat - skatt} \cdot 100}{\text{Gjennomsnittlig egenkapital}}$
Finansieringsgrad 1		$\frac{\text{Anleggsmidler}}{\text{Langsiktig finansiering}}$
Finansieringsgrad 2		$\frac{\text{Omløpsmidler}}{\text{Kortsiktig gjeld}}$
Gjeldsgrad		$\frac{\text{Gjeld}}{\text{Egenkapital}}$
Kapitalens omløpshastighet		$\frac{\text{Driftsinntekter}}{\text{Gjennomsnittlig totalkapital}}$

Vedlegg 3 b)

Likviditetsgrad 1 $\frac{\text{Omløpsmidler}}{\text{Kortsiktig gjeld}}$

Likviditetsgrad 2 $\frac{\text{Mest likvide omløpsmidler}}{\text{Kortsiktig gjeld}}$

Her må man være klar over at det i praksis finnes litt forskjellige beregningsmåter.

- 1. Det er ganske normalt at man holder kassekredittgjeld utenom den kortsiktige gjelden ved beregning av likviditetsgradene. Dette betyr at man nærmest anser kassekreditt som langsiktig gjeld ved disse beregningene.*
- 2. En annen måte er å ta med ubenyttet kassekreditt i telleren ved beregningen av likviditetsgradene, mens kassekredittgjeld anses som langsiktig gjeld*

Nullpunktomsetning $\frac{\text{Faste kostnader} \times 100}{\text{Dekningsgrad}}$

Forteller hvor stor omsetningen ekskl. mva må være for at samtlige kostnader skal bli dekket.

Kredittider og lagringstider

Kunder $\frac{\text{Gjennomsnittlige kundefordringer} \cdot 365}{\text{Salgsinntekter på kreditt inkl. mva.}}$

Leverandører $\frac{\text{Gjennomsnittlig leverandørgjeld} \cdot 365}{\text{Varekjøp på kreditt inkl. mva.}}$

Varebeholdning $\frac{\text{Gjennomsnittlig varebeholdning} \cdot 365}{\text{Varekostnad (vareforbruk)}}$

Modellen for varebeholdning gjelder for varebeholdningen i handelsvirksomhet og råvarebeholdningen for håndverk- og industriforetak.

Rentedekningsgrad $\frac{\text{Totalkapitalens avkastning i kroner} \cdot 100}{\text{Rentekostnader}}$

Dvs. $\frac{(\text{Ordinært resultat før skatt} + \text{rentekostnader}) \cdot 100}{\text{Rentekostnader}}$

Resultatgrad $\frac{\text{Totalkapitalens avkastning} \cdot 100}{\text{Driftsinntekter}}$

Risikomargin = Sikkerhetsmargin Virkelig driftsinntekt minus nullpunktomsetning

Regnes i prosent av virkelige driftsinntekter

Selvfinansiering

Dette kan defineres på flere måter. *En* fornuft måte kan være:

$$\begin{aligned} & \text{Ordinært resultat før skatt} \\ & - \text{Betalbare skatter} \\ & + \text{Av- og nedskrivninger} \\ & = \underline{\text{Selvfinansieringsevne}} \end{aligned}$$

Totalkapitalens avkastning

Ordinært resultat før skatt + rentekostnader

Totalkapitalens rentabilitet

$$\frac{\text{Totalkapitalens avkastning} \times 100}{\text{Gjennomsnittlig total kapital}}$$

Avkastningen er definert foran

Sammenheng mellom R_{TK} , R_{EK} og r

R_{TK} = Totalkapitalens rentabilitet

R_{EK} = Egenkapitalens rentabilitet

r = Gjennomsnittlig lånerente

G = Gjeld

EK = Egenkapital

$$R_{EK} = R_{TK} + \frac{G}{EK} (R_{TK} - r)$$

Kandidatnummer:**DEN DIREKTE METODEN**

<i>Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter</i>		
1	Innbetalinger fra salg av varer og tjenester	
2	Innbetalinger knyttet til royalty, kommisjoner o.l.	
3	Utbetalinger for varer og tjenester for videresalg og eget forbruk	
4	Utbetalinger til ansatte, arbeidsgiveravgift, skattetrekk mv.	
5	Innbetalinger av utbytte	
6	Innbetalinger av renter	15 000
7	Utbetalinger av renter	- 10 600
8	Utbetalinger av skatter og offentlige avgifter	- 181 580
9	Innbetalinger ved salg av verdipapirer for kortsiktige handelsformål	
10	Utbetalinger ved kjøp av verdipapirer for kortsiktige handelsformål	- 197 000
11	Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	